

מירי ליטווק

אונייגין שאהב את סבתא קלרה

לחתול של סבא וסבתא שלי פרווה ארוכה ורכה בצבע קרם ורדרד. הוא מהלך בבית בשקט וברכות כמו נסיך או רוזן מערוץ ההיסטוריה. לעתים רחוקות הוא מוציא מפיו ייללה מהוססת, אבל שום דבר לא מצליח להפריע את שלוותו. סבא קרא לו אונייגין, על שם גיבור של ספר רוסי שסבא אוהב. בספר, אונייגין הוא לא חתול, אלא בן אצילים מפונק שבגלל גאוותו מפסיד את האושר ועושה שטויות, אפילו רוצח בן אדם. הספר כולו כתוב בחרוזים, וכשסבא קורא ממנו בקול רם, המילים נשמעות כמו מנגינה ממש. סבא מתעקש לקרוא לי ממנו, אף על פי שאני מבין רק קצת כי אני לא יודע טוב רוסית. אבל לא אכפת לי. אני יושב מול סבא, מקשיב לקולו החזק ורואה את פניו שנעים ומשתנים. הגבות העבות והשעירות של סבא עולות ויורדות, ומתחברות יחד מעל לגשר האף כמו גג של בית. הוא פותח את העיניים ולפעמים נדמה שהוא שוכח בכלל שהוא קורא בשבילי, ונראה כאילו הוא נמצא עם הרוזן שצחק לנערה שאהבה אותו, ופתאום כעבור שנים הוא פוגש אותה ומבין שהיא מקסימה, אבל כבר מאוחר מדי.

פעמים סבא מפסיק לקרוא ומתחיל להסביר לי דברים. הוא מדבר על רוסיה ועל התקופה שלמד באוניברסיטה במוסקוה, ועל סטאלין. אני לא לגמרי מבין מה הוא מנסה להסביר, אבל ההתרגשות של סבא היא כמו הצגה. סבא אוהב שאני מקשיב לו ואני אוהב להסתכל עליו ולראות שהוא מרוצה.

ככה יש בינינו איזה סוד, רק שלנו. אנחנו יושבים בחדר של סבא שהוא קצת חשוך, מכל הקירות מביטים אלינו ספרים המסודרים צפוף-צפוף בסדר שידוע רק לסבא, ואם סבתא קלרה לא קוראת לנו לאכול, אנחנו בכלל לא יוצאים משם.

לפעמים סבתא נכנסת ואומרת: "סוליק, עוד פעם אתה משגע את הילד?" אבל רואים שהיא לא באמת כועסת, היא רק אוהבת לדעת מה בדיוק קורה בכל פינות הבית, ולהרגיש שהיא בעניינים. סבא יודע את זה והוא לא לוקח ברצינות

את המילים של סבתא קלרה. הוא מנפנף בידיו לעברה ואומר: "לכי, קְלָה-קְלָה, אל תפריעי לנו!"

לספר על אונייגין יש כריכה כחולה מבד עבה ובדפים המצהיכים שלו יש ציורים בדיו שחורה. אמא הסבירה לי שסבא נתן את הספר לסבתא במתנה כשהיו צעירים לפני שהתחתנו, וזה היה סימן של סליחה והשלמה ביניהם כי סבא היה אשם במשהו בפני סבתא קלרה.

כשסבא רוצה לנוח ולחלץ קצת את העצמות הוא יוצא מחדרו ורואה את אונייגין ישן מכורבל על הספה בחדר האורחים. הוא מתיישב לידו כאילו בא לבקר חבר טוב ואומר לו: "קיסָה! קיסוֹלָה מאָה!" שזה משהו כמו "חמוד שלי!". סבא מדבר אל אונייגין כאילו היה ילד קטן שעשה משהו מוצלח, ואני רואה את היד הגדולה שלו נחה בעדינות על הפרווה הלבנה, והפנים של סבא מתמלאים עונג. סבא סוליה, שזה שמואל בעצם, אבל כולם קוראים לו סוליה, הוא איש גדול וגבוה, ויותר קל לדמיין אותו מתעצבן ומתרגז. כשהוא צועק פניו מתעוותים מכעס, וזה די מפחיד, למען האמת. כפות ידיו עבות ורחבות כמו של איש עבודה, אבל כשהן נוגעות בפרווה של אונייגין הן נעשות רכות וענוגות, וכל אחד מיד רואה שסבא סוליה הוא לא כזה מפחיד כמו שאנשים חושבים לפעמים.

אונייגין שלנו מקבל את מגע הפינוק מידי סבא כי הוא מנומס ויש לו גינונים. הוא מתאפק, אבל באופן כללי הוא לא אוהב אנשים. באמת-באמת הוא אוהב רק את סבתא קלרה. אבל סבתא קלרה בכלל לא מתפעמת מהפרווה היפה של אונייגין ומהילוכו הגאה. היא לא מחזרת אחריו ולא קוראת לו, ולא משוויצה בו כשבאים האורחים. אולי מפני שסבתא קלרה עסוקה מאוד. יש לה הרבה עבודה במטבח. היא יוצאת לעיר לסידורים ולקניות, ומדברת בטלפון עם אמא ועם החברה שלה יוליה. אבל אונייגין ממתין בסבלנות לרגע המנוחה של סבתא קלרה כשהיא מתיישבת על הספה הכחולה בחדר האורחים כדי לקרוא את הירחון שהיא מקבלת מחוץ לארץ. ואז, מופיע פתאום הענן הוורוד לרגליה של סבתא קלרה. אונייגין מרים אליה את פרצופו כששפמו הלבן מזדקק לצדדים, כאילו מבקש לברר בעדינות אם הוא רשאי לקפוץ אל ברכיה. הוא לא מיילל ולא מתחכך ברגליה. הוא פשוט עומד ומחכה, ורק הזנב הזקור שלו רוטט כמו עץ צעיר ברוח אביבית קלה.

סבתא קלרה לא ממהרת. שניהם יודעים בדיוק מה הולך לקרות. היא נאנחת ועושה את עצמה כאילו זה מטריח אותה. באי רצון היא מצמידה את ירכיה כדי לעשות לאונייגין מקום ישיבה נוח, פורשת ומחליקה עליהן את החלוק, כי

אונייגין לא אוהב לשבת על עור חשוף, והוא גם, חלילה, עלול לשרוט אותה. כאשר סוף-סוף הכל מוכן, אונייגין קופץ אל ברכיה של סבתא קלרה ומתחיל לעשות תנועות לישה בגפיו הקדמיים. סבא קורא לטקס הזה "טופֿצֿ'ט", כאילו שדורכים ענבים ברגליים כדי לעשות יין. אבל יותר מכל כל זה נראה כאילו הירכיים והבטן הגדולה של סבתא קלרה הם בצק, ואונייגין עושה את עבודת הלישה שלו בריכוז גדול ובהתכוונות. ברגעים כאלה אני הכי אוהב להצמיד את האוזן אל גופו הרך שמדיף ריח חם, ולשמוע את הגרגור שלו, וכך אני יודע שאונייגין מאושר. גם סבתא קלרה נראית מרוצה מאוד. היא מלטפת קצת את אונייגין, כמעט בלי לגעת בו. גם אני רוצה ללטף את אונייגין, אבל סבא אומר לי בתקיפות: "תעזוב את הילד! אתה לא רואה שאתה מפריע?!". ואני מוותר. סבתא קלרה לא מגינה על אונייגין. היא לא אומרת כלום, ורק על פניה עולה חיוך קטנטן של שלוה ומנוחה שקטה.